

Meetmete analüüs

Tööpakett 1

Sihitatud otsetoetused: töötutoetus

Teiste riikide praktikad

- **Slovakkia:** töötutoetuse toetusperioodi pikendamine (Eesti kontekstis sarnaneb pigem töötuskindlustushüvitisega).
  - Maksmise periood on kuus kuud. Pandeemia kriisi ajal on pikendatud ühe kuu võrra neile, kes tööd ei leidnud.
  - Kulused kattis riik.
- **Kreeka:** aegunud või aeguva töötutoetuse maksete pikendamine.
- **Itaalia:** sissetulekutoetuse meetmete tingimusnõuete peatamine.
- **Hispaania:** töötushüvitiste automaatne pikendamine.

Meede Eesti jaoks

Fookus

- Töötutoetus

Eesmärk

- Toetada töötuks jäänud inimeste toimetulekut, et paremini kriisi üle elada

Sihtgrupp:

- Töötuks jäänud, töötuna registreeritud ja töötuskindlustushüvitisele mitte kvalifitseeruvad inimesed

Pakutav toetus: olemasoleva töötutoetuse ...

- Variant nr 1: toetuse suurendamine alampalga lähedaseks
- Variant nr 2: maksmise perioodi pikendamine nii uutele kui praegustele hüvitise saajatele.
- Variant nr 3: kvalifitseerimistingimuste kaotamine registreeritud töötutele.
- Variantide nr 1 ja nr 2 ning nr 1 ja nr 3 kombineerimine.

Rahastamine

- Riigieelarve - Eesti Töötukassa kaudu

Metoodika

Kvalitatiivsed meetodid

- **N-ö töölaua uuring, sh dokumendianalüüs.**
- **Ekspertintervjuu(d) Slovakkia eksperdiga:**
  - Täiendava info kogumine meetme detailide kohta, hinnangud meetme mõjudele, mõjutatud osapoolte ja avalikkuse hinnangud.

Kvantitatiivsed meetodid

- Töötutoetuse suurendamine EUROMODis
- Töötutoetuse maksmise perioodi pikendamine EUROMODis
- Töötutoetuse kvalifitseerimistingimuste kaotamine töötutele EUROMODis

Oodatav tulemus

Kvalitatiivne hinnang välismaal sarnase meetme rakendamise mõjule

Kvantitatiivsed hinnangud muudatuste mõjust riigi (sotsiaaltoetuste) kuludele, sissetulekute jaotustele ning vaesusmääradele sotsiaal-demograafilistes lõigetes

Toetus koduõppel koolilaste vanematele

Kreeka

- eriotstarbeline puhkus töötavatele vanematele

Malta

- uus vanemahüvitis laste hooldamiseks kooli sulgemise ajal

Itaalia

- puhkus ja toetus lastega töötajatele ja teistele ülalpeetavatele

Belgia

- COVID-19 lapsehoolduspuhkus

Prantsusmaa

- töö katkestamine alla 16-aastase lapse hooldamiseks

Bulgaaria

- abi erakorralise seisukorra tõttu palgata puhkust kasutavatele vanematele

Kreeka: eriotstarbeline puhkus töötavatele vanematele

- Eelkooliealiste laste, koolikohustuslike õpilaste (**alla 15-aastaste**) ja erikoolides käivate laste töötavatel **vanematel** oli õigus kasutada eriotstarbelist puhkust ajavahemikul 11. märts 2020 kuni 10. aprill 2020 (hiljem pikendati).
- **Tööandja oli kohustatud** selle puhkuse andma.
- Puhkus kehtis avaliku ja erasektori töötajatele.
- **Minimaalne kestus oli neli päeva**; iga nelja päeva kohta oli kolm päeva eriotstarbelised ja üks päev korralist puhkust.
- Korralise puhkuse päevad arvestati põhipuhkusest maha.
- Puhkust võisid kasutada ainult üks vanem või jagatuna kahe vahel mõlemad.
- **Kaks kolmandikku** kolme eriotstarbelise päeva kuludest maksis **riik ja kolmandiku tööandja**.
- Eriotstarbelise puhkuse kasutamine ei olnud lubatud ettevõtte tegevuse peatamise korral erakorraliste meetmete tõttu.

Meede Eesti jaoks

Fookus

- Erakorralised puhkepäevad koduõppel koolilaste vanematele

Eesmärk

- Vähendada suuremas riskirühmas olevate eakate inimeste kaasamist laste hooldamiseks
- Pakkuda tuge vanematele nende laste hariduse omandamisel ning selle kaudu panustada õppeprotsessi kvaliteedi säilimisesse
- Vähendada sissetulekute vähenemist ja toetada üldist nõudlust

Sihtgrupp: vanem(ad),

- ... kellel on vähemalt üks laps vanuses 13 ja noorem või vähemalt üks igas vanuses alaealine puudega laps
- ... kelle leibkonna keskmine kuine sissetulek on viimase kuue kuu jooksul olnud allapoole 1500€

Pakutav toetus

- Täiendavad tasustatud puhkepäevad, mida tööandja on kohustatud andma töötaja avalduse alusel
- Kaks tööpäeva ühe e-õppe nädala kohta; päevad on võetavad eraldi
- Säilitatakse keskmine sissetulek
- Iga puhkepäeva võib kasutada ainult üks vanem korraga

Rahastamine

- $\frac{3}{4}$ riik
- $\frac{1}{4}$ tööandja

Täiendav sihtrühm

- ... kui vastav sissetuleku näitaja on rohkem kui 1500 eurot, siis vanemal on õigus saada samadel tingimustel kuid mitte tasutatud puhkepäevi

Metoodika

Kvalitatiivsed meetodid

- **N-ö töölaua uuring, sh dokumendianalüüs.**
- **Ekspertintervjuu(d) Kreeka eksperdiga:**
  - Täiendava info kogumine meetme detailide kohta, hinnangud meetme mõjudele, mõjutatud osapoolte ja avalikkuse hinnangud.
- **Üks e-fookusgrupp huvigruppidega:**
  - Panna paika meetme tingimusi ja sisu.
  - Saada Eesti osapoolte esialgseid hinnanguid meetme vajalikkusele ja võimalikult mõjule.
  - Saada hinnanguid teiste meetmete vajalikkusele, et toetada lastega vanemaid.

Kvantitatiivsed meetodid

- Makromudelis alternatiivsed tööjõu pakkumise stsenaariumid.

Oodatav tulemus

Kvalitatiivne hinnang välismaal sarnaste meetmete rakendamise mõjule

Kvantitatiivsed hinnangud meetme mõjust majandusele läbi pakkumuspoolse šoki hindamise

Kvantitatiivne hinnang meetme otsesele kulukusele riigi ja tööandja jaoks

Kvalitatiivne hinnang e-õppe kvaliteedi säilimisele

Kvalitatiivne hinnang välja pakutud meetme ja sarnaste meetmete vajalikkusele ning nende tingimustele ja sisule

Lühiperioodi käibemaksu erisused

Teiste riikide praktikad

- **Saksamaa:** vähendas koha peal toidu pakkujatele käibemaksumäära.
  - 19%lt 7%ni, võimalus langetada 5%ni, perioodi üks aasta.
- **Austria:** vähendas suure osa teenindussektori käibemaksu
  - 5%, periood pool aastat.
- **Rootsi:** võimaldas suurematel ettevõtetel kasutada kassapõhist käibemaksu.
  - Kuni 3mln SEK aastakäive.
- **UK:** võimalus maksta käibemaksu hiljem.
  - Raporteerimine sama, 2020 a 2. kvartali käibemaksu maksmise intressita ajatamine kuuni juuni 2021.

Meede Eesti jaoks

Fookus

- Käibemaksu erisused

Eesmärk

- Toetada raskustesse sattunud ettevõtete hakkamasaamist, et kriisi üle elada

Sihtgrupp:

- Toitlustus, majutusasutused, jt

Pakutav tugi: ...

- Variant nr 1: käibemaksumäära alandamine ca 6-12 kuuks valitud sektorites
- Variant nr 2: käibemaksu maksmise intressita ajatamine.
- Variant nr 3: väikeste ettevõtete käibemaksu maksmise vabastus.
- Lisa: võimalik anda nendele ettevõtetele, mis väikesed või madala palgaga.

Rahastamine

- Riigieelarve - MTA

Metoodika

Kvalitatiivsed meetodid

- **N-ö töölaua uuring, sh dokumendianalüüs.**
- **Ekspertintervjuu(d) Saksamaa, Rootsi ja Austria eksper(ti)diga:**
  - Täiendava info kogumine meetme detailide kohta, hinnangud meetme mõjudele, mõjutatud osapoolte ja avalikkuse hinnangud.

Kvantitatiivsed meetodid

- Maksumäära vähendamine valitud majandusharudes ehitatavas makromudelis.
- Erinevate käibemaksu erisuste pikkuste analüüs makromudelis.

Oodatav tulemus

Kvalitatiivne hinnang välismaal sarnase meetme rakendamise mõjule

Kvantitatiivsed hinnangud muudatuste mõjust riigi käibemaksu laekumisele otseselt seotud sektorist, kaudsed mõjud läbi teiste sektorite, hinnang maksulangetusest tingitud majandusaktiivsuse kasvule

Eluasemelaenude toetamine

Teiste riikide praktikad

- **Ungari:** Üldine maksepuhkus kõigile, **Poola:** õigus taotleda maksepuhkust kuni kolmeks kuuks
- **Itaalia:** Maksepuhkus neile, kelle töösuhe on peatatud või tööaega vähendatud, 6-18 kuuks sõltuvalt töösuhte peatumise kestusest
- **Leedu:** Vähemalt 30% sissetuleku kaotuse korral õigus makseid edasi lükata vähemalt 3 kuud
- **Tšehhi:** Kõik isikud, keda C19 on negatiivselt mõjutanud, võivad taotleda 3-6 kuud maksepuhkust
- **Hispaania:** Moratorium laenumaksetele, kui isik kaotab töö; kaotab tulus vähemalt 40%; kui leibkonna tulu jääb alla kindlaksmääratud piiri; kui laenumakse üle 35% leibkonna tulust; kui tervislikel põhjustel on leibkonna majanduslik olukord halvenenud
- **Hispaania:** Maksepuhkus turismiga seotud kinnisvara laenumaksetele
- **Holland:** Laenugarantiifond
- **Kanada:** Laenumakse subsiidium kuni 65% laenumaksest

Fookus

- eluasemelaenu maksepuhkus

Eesmärk

- vähendada eluasemelaenude ebaõnnestumise riski, eraisikute vara ja ostujõu vähenemist

Sihtgrupp:

- Eluasemelaenuga inimesed, kes on kaotanud sissetulekuallika või kelle sissetulek on kriisi ajal olulisel määral vähenenud

Pakutav tugi: ...

- õigus taotleda täiendavat eluasemelaenu maksepuhkust

Metoodika

Kvalitatiivsed meetodid

- **N-ö töölaua uuring, sh dokumendianalüüs.**
- Intervjuud Eesti finantssektori esindaja(te)ga Eesti konteksti paremaks mõistmiseks ja varasema kogemuse kaardistamiseks.
  - Mis juhtus eluasemelaenudega eelmise kriisi ajal? Kui paljud laenud ebaõnnestusid ja mis selle tulemusena juhtus? Mis roll oli maksepuhkusel?
- **Ekspertintervjuu Leedu eksperdiga:**
  - Täiendava info kogumine meetme detailide kohta, hinnangud meetme mõjudele, mõjutatud osapoolte ja avalikkuse hinnangud.

Kvantitatiivsed meetodid

- Ei kasutata.
  - Keeruline kvantitatiivselt modelleerida – põhjuslike seoste ahel makromõjudeni keeruline, paljud seosed raskesti hinnatavad, statistilised andmeallikad ebapiisavad.

Oodatav tulemus

Kvalitatiivne hinnang välismaal sarnase meetme rakendamise mõjule

Kvalitatiivne hinnang maksepuhkuse õiguse laiendamise võimalikule mõjule Eestis

Restoranivautšerid

Teiste riikide praktilikad

- **Austria:**
  - kõik toidlustusasutused suletud märtsi keskpaigast mai keskpaigani.
  - Pärast restoranide osalist avamist (hajutamise- ja muude piirangutega) toetas Viini linn toidlustussektori taastumist, väljastades igale linnas elavale leibkonnale restoranivautšeri.
  - Vautšeri summa €25 üheliikmelisele leibkonnale, €50 suuremale leibkonnale.

Fookus

- toitlustusettevõtete toetamine turismi äralangemisest tingitud kulude kompenseerimiseks

Eesmärk

- toetada nõudlust toitlustuse tegevusalal

Sihtgrupp:

- turismi ärakukkumisest enam kannatada saanud toitlustusettevõtted (määratletuna piirkonna alusel – nt Tallinn)

Pakutav tugi:

- restoranivautšer piirkonna elanikele

Metoodika

Kvalitatiivsed meetodid

- **N-ö töölaua uuring, sh dokumendianalüüs.**
- **Ekspertintervjuu Austria eksperdiga:**
  - Täiendava info kogumine meetme detailide kohta, hinnangud meetme mõjudele, mõjutatud osapoolte ja avalikkuse hinnangud.

Kvantitatiivsed meetodid

- Meetme mõju hindamine makromudelisis nõudluspoolse šokina majutuse ja toitlustuse tegevusalale
- Otsesed mõjud tegevusalale, kaudsed ja tingitud mõjud ülejäänud majandusele

Oodatav tulemus

Kvalitatiivne hinnang välismaal sarnase meetme rakendamise mõjule

Kvantitatiivne hinnang meetme maksumusele ja makromõjule